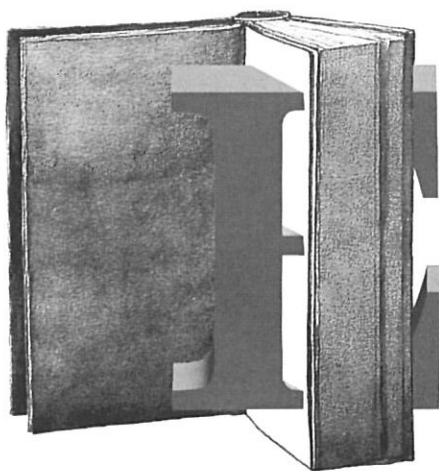

Les biblioteques especialitzades

Teresa Vilanova i Massaguer

Laura Querol i Boira

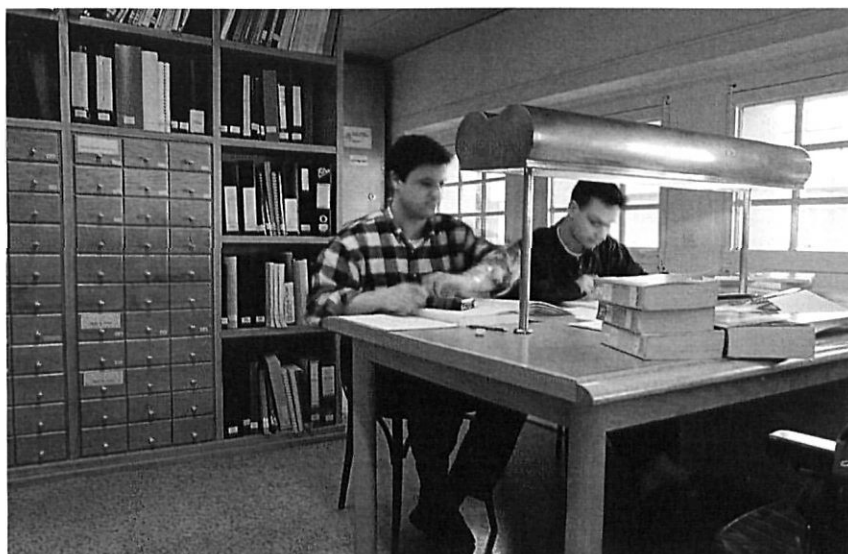
ls trets que caracteritzen les biblioteques especialitzades i les diferencien de forma clara dels altres tipus de biblioteques són: la limitació temàtica del seu camp informatiu, l'èmfasi en la funció informativa (més que en la de conservació o de lleure), la determinació del grup de persones que en fan ús —solen ser especialistes del tema de què tracta el fons bibliogràfic de cadascuna—, el seu emplaçament físic sempre vinculat a l'entitat o organisme de què depenen i, molt sovint, el seu caràcter més restringit enfront l'extensió superior de les biblioteques de caire general.

Acostumen a néixer per satisfer les necessitats informatives de les organitzacions de què depenen, que poden ser tant públiques com privades, per la qual cosa sovint el seu ús està limitat als socis o membres d'aquestes entitats. En l'estudi que hem realitzat a les comarques gironines, un 60% de les biblioteques enquestades s'engloba dins el grup de les privades, tot i que la majoria obre les seves portes a tothom perquè la pròpia especificitat dels continguts redueix la possible afluença de lectors.

Així doncs, són biblioteques especialitzades les dels col·legis i associacions professionals, les de departaments concrets d'organismes de l'administració pública, les biblioteques de museus i galeries d'art, les d'alguns arxius i les de certes institucions privades de caire cultural.

Ara bé, perquè aquestes biblioteques funcionin com a tals, i no solament com a simples magatzems de llibres, considerem que és imprescindible que compleixin dues condicions. La primera és que l'entitat tingui la *voluntat de crear un centre que funcioni*. Així, entre d'altres coses, entenem que vol dir que l'usuari hi sigui ben atès i pugui comptar amb un horari d'atenció

suficient i fix. És molt important que l'accés a les biblioteques sigui lliure i que l'estudiant, l'investigador, el professional i el públic en general coneguin el servei i en puguin disposar. La segona, comptar amb un *pressupost* definit que permeti d'una banda una bona política d'adquisicions –en aquest sentit, tan important és l'actualització bibliogràfica com disposar d'un fons bàsic i complet sobre la matèria– i d'una altra, una dotació de personal qualificat i administratiu capaç de garantir l'organització del fons i el bon funcionament de la biblioteca.

Per conèixer la situació real de les biblioteques especialitzades a Girona hem fet arribar una breu enquesta a tots els centres que hem pogut conèixer a través de diversos directors de biblioteques i associacions culturals de Catalunya, i també de les referències obtingudes en les biblioteques i arxius dels principals pobles de les nostres comarques. Analitzant les dades sobre fons, serveis i organització de les 33 enquestes contestades, i considerant les dues condicions bàsiques que acabem d'esmentar, hem establert dos grups de biblioteques:

1. Les biblioteques que s'ajusten a una normativa d'organització documental, que disposen d'un horari prou ampli d'atenció al públic i d'uns serveis plenament instituïts.

2. Biblioteques-dipòsit de llibres que, tot i no reunir totes aquestes característiques, són interessants de fer constar, bé per l'esforç de funcionament que realitzen, bé per l'interès dels seus fons.

En ambdós casos ens ha semblat oportú descriure-les segons el caràcter temàtic.

Biblioteques organitzades

La biblioteca del Seminari de Girona, la de l'Arxiu Capitular i la del Monestir de Santa Maria de Solius configuren un primer bloc, especialitzat en temes religiosos. La del Seminari, que data del segle XVI, té un fons bibliogràfic important amb més de 66.000 volums sobre ciències eclesiàstiques i un fons antic amb 500 manuscrits, 13 incunables i més de 500 llibres editats el segle XVI. Aquest material, catalogat i informatitzat, està a disposició del públic. L'Arxiu Capitular de Girona disposa d'una biblioteca amb 12.000 llibres sobre història de l'Església i història local i, també d'aquestes matèries tracten els 8.000 exemplars del Monestir de Santa Maria de Solius.

El Centre d'Informació i Documentació de la Cambra de Comerç, Indústria i Navegació de Girona està especialitzat en temes socioeconòmics de les comarques gironines i en legislació catalana, espanyola i europea del segle

**«És necessari
que aquestes
biblioteques
funcionin
com a tals i no
com a simples
magatzems
de llibres»**

Col·legi oficial d'Aparelladors
i Arquitectes Tècnics.

XX. Té 2.500 llibres i és notable el seu fons de publicacions periòdiques i altres documents com tesines, informes i ponències sobre aquestes matèries.

La medicina compta a Girona amb dues biblioteques: la del Col·legi Oficial de Metges, que data del 1925 i té 4.000 volums de llibres, i la de l'Hospital Trueta, important pel nombre de subscripcions de revistes vives.

El 1975 el Col·legi Oficial d'Aparelladors i Arquitectes Tècnics crea la seva biblioteca especialitzada en construcció, obres públiques, urbanisme i arquitectura. Les 5.600 monografies que formen el seu fons documental informatitzat, juntament amb els 80 vídeos, els 110 títols de revistes vives i una important col·lecció de normes tècniques nacionals i internacionals, estan al servei del públic en general per a la seva consulta i el seu préstec. Aquest fons es pot consultar des d'Olot, Figueres, Celrà, Llorç i Palamós, a través de les seus que el Col·legi té en aquestes poblacions. Altres serveis que ofereix són el buidatge de revistes, la llista de noves adquisicions i el recull legislatiu.

Quant a temes d'arquitectura i art, destaca, en primer lloc, la biblioteca de la demarcació de Girona del Col·legi d'Arquitectes de Catalunya. Disposa de 10.500 monografies, 300 vídeos i 103 publicacions periòdiques vives sobre arquitectura, urbanisme i construcció. Es connecta *on line* amb les altres biblioteques del Col·legi d'Arquitectes de Catalunya, al fons de les quals tenen accés els col·legiats, estudiants, investigadors i públic en general a través del préstec interbibliotecari. L'usuari també compta amb els serveis de buidatge de revistes, recerca bibliogràfica,

**«L'accés
a aquests centres
especialitzats
ha de ser lliure
i l'usuari
ha de conèixer
el servei
i n'ha de poder
disposar»**

l·lista de noves adquisicions i servei de fotocòpies. Ben dotada de bibliografia actual, el seu fons antic, tot i ser reduït, té exemplars força interessants, provinents de donacions o compres.

Espais Centre d'Art Contemporani és una Sala d'Exposicions-Centre de Documentació de creació recent, que aplega 5.000 llibres, vídeos, dossiers, cartells, catàlegs d'exposicions i publicacions periòdiques sobre art del segle XX, tots ells posats a disposició del públic.

També és oberta al públic en general, per a consulta i préstec, la biblioteca del Museu d'Art de Girona, creada el 1984.

És important, igualment, en temes d'art, història i arqueologia, la biblioteca del Centre d'Investigacions Arqueològiques de Girona, que actualment forma part del Centre Arqueològic i Museístic de Pedret. Consta de 25.000 volums, 700 títols de revistes vives i mortes, tesis, informes d'excavacions, memòries, etc. És un servei informatitzat que ofereix buidatge de revistes, llistes de noves adquisicions i reprografia.

La biblioteca de l'organisme autònom Conjunt Monumental d'Empúries compta amb un fons especialitzat en arqueologia clàssica d'aproximadament 3.000 volums, que es poden consultar de dilluns a divendres, prèvia sol·licitud.

Una gran col·lecció d'obres de bibliòfil es troba a la biblioteca del Palau de Peralada, creada el 1888, que consta actualment de 72.000 volums sobre art i temes locals gironins. Incunables, manuscrits, còdexs, la col·lecció cervantina, llibres prohibits i llibres interessants per a la seva enquadernació conformen un fons de valor incalculable.

Petites biblioteques

El panorama de les petites biblioteques a la ciutat de Girona i arreu de les comarques gironines, agrupades també per les seves matèries, és el següent: especialitzada en legislació, trobem només la biblioteca de l'Audiència Provincial de Girona, d'accés privat; sobre vulcanisme i ecologia hi ha un fons documental al Centre de Documentació del Parc Natural de la Zona Volcànica de la Garrotxa, a Olot, i al del Montseny, a Arbúcies, interessants tots dos perquè gaudeixen d'uns fons rics i en suports informatius molt diversos (fotografies, diapositives, clixés, articles) que els fan molt aptes per a l'ensenyament; el Col·legi d'Enginyers Industrials és l'únic representant de l'enginyeria amb 1.250 volums de llibres, i el Col·legi de Veterinaris en tot el que es refereix als animals, conté només 600 obres; pel que fa a la història, a Figueres trobem el Casino Menestral, entitat originàriament republicana que recull bibliografia del segle XIX fins a la Guerra Civil espanyola, a l'Institut d'Estudis Emporda-

**«Cal assegurar
una bona política
d'adquisicions
i la dotació
de personal
capaç
de garantir-ne
el bon
funcionament»**

nesos, la biblioteca del qual conté 500 llibres consultables pels socis; a Santa Coloma de Farners l'Arxiu Històric Comarcal, del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, dotat amb 2.000 volums i 50 publicacions periòdiques sobre història de la Selva i de Catalunya; en temes de literatura, la Fundació Josep Pla, a Palafrugell, recopila tot el material que es publica sobre l'autor; i, finalment, ens plau destacar un centre de documentació únic a tot Espanya per la seva temàtica, que és el del Museu del Joguet, a Figueres, amb un valuós fons ben ordenat de llibres, fotografies, cartells i catàlegs.

Un cas a part és la biblioteca del Casino de Girona, que amb 5.000 documents del segle XIX gironí i amb una important col·lecció de revistes literàries i científiques es pot considerar una biblioteca de certa importància, ja que també està dotada de primeres edicions dels autors de l'època. Només és oberta per als socis i ens ha estat impossible saber-ne l'horari concret.

Valoració

Fins aquí, hem tractat de fer una exposició exhaustiva del total de biblioteques especialitzades que es poden trobar a la ciutat de Girona i a les comarques gironines. Hem volgut destacar els trets més singulars de cadascuna per tal d'oferir una primera via d'orientació als possibles usuaris.

Tanmateix, les dades estadístiques relatives al seu ús i al ritme de funcionament reclamen una valoració que compensi l'escàs criteri selectiu que hem aplicat en la tria dels centres.

Si tenim en compte que els principals usuaris d'aquesta mena de biblioteques són els professionals del sector serveis (medicina, arquitectura, dret, construcció, ensenyament, art) i que aquest sector de la població representa una part força important i nombrosa de la societat gironina, ens adonarem que la majoria de biblioteques són insuficients. Els professionals hi haurien de recórrer per a les demandes informatives relacionades amb l'exercici de la seva tasca així com per a la seva formació permanent. Però no ho fan perquè, o bé hi troben uns fons bibliogràfics pobres i desfasats, o bé perquè no disposen d'un horari fix, ampli i establert. Sectors com l'enginyeria, la veterinària i el dret creiem que estan, actualment, en una situació precària per la manca de compliment de les dues condicions bàsiques que indicàvem al principi: voluntat de servei i/o pressupost. Així mateix, la medicina, amb els 4.000 volums del Col·legi de Metges i els 300 del Col·legi de Diplomats en Infermeria, té una dotació informativa gairebé simbòlica, que no queda prou compensada ni amb l'Hemeroteca de l'Hospital Trueta ni amb la biblioteca del Col·legi de Farmacèutics. Sembla prou evident que entre les funcions princi-

**«La majoria
d'aquestes
biblioteques
són insuficients
i tenen uns fons
bibliogràfics
pobres
i desfasats»**

**«Familiars
de professionals
fan donació
dels seus fons
si saben
que seran
ordenats i posats
a disposició
dels estudiosos»**

pals dels col·legis professionals hi ha la de la formació permanent dels seus col·legiats. Com pensem dur-la a terme sense un servei de biblioteca de qualitat? Ara bé, la responsabilitat que aquestes entitats hi vulguin fer la inversió econòmica, de temps i d'esforços que això comporta depèn, amb la mateixa intensitat, dels seus associats, a qui correspon reclamar el servei i convèncer de la seva importància.

A molts els estranyarà que no hàgim esmentat la biblioteca del Museu Dalí, però, en no voler contestar l'enquesta, ha demostrat la poca voluntat de donar-se a conèixer, tot i que ens consta que disposa d'un bon fons documental i d'uns recursos estimables. Confiem que aquesta actitud sigui excepcional i que, més endavant, el centre pugui ser consultat fàcilment.

És un fet avui dia que Girona té un públic molt més ampli d'estudiosos. Els universitaris són usuaris habituals d'algunes biblioteques especialitzades de caràcter públic. Els contactes entre el professorat universitari i els responsables d'aquestes biblioteques són força normals i, entre altres coses, serveixen per facilitar i ampliar bibliografia. Aquesta col·laboració beneficia tant l'estudiant, que hi pot trobar aquella obra que no té a la biblioteca de la seva facultat o escola universitària, com la pròpia biblioteca, que hi guanyarà en dinamisme i activitat. En tot cas, és cert que aquest públic necessitarà cada dia més biblioteques i que haurà d'exigir-les.

D'altra banda, si parlem de centres amb pocs recursos, la voluntat de servei pot suplir aquesta mancança amb una bona política de donacions i intercanvi. Familiars de professionals amb bones biblioteques fan donació de molt bon grat d'aquests fons si saben que serà ordenat, preservat i posat a disposició de l'estudiós. Contactar amb altres centres per intercanviar publicacions és una altra manera d'enriquir les petites biblioteques.

Volem acabar fent una crítica positiva, un toc d'atenció optimista, perquè creiem que de biblioteques mai no n'hi ha prou. El que cal és voluntat, cooperació, imaginació i dinamisme, i en aquest sentit cal remarcar el mèrit de petits centres que amb recursos limitats, però amb l'ànim dels seus responsables, ofereixen un servei molt correcte. La realitat que hem descrit, globalment, té força deficiències que cal esmenar. Si en som conscients, serà més fàcil començar a arranjar-les i aconseguir el nivell bibliotecari òptim i meregut que escau a la nostra societat.

(1) La Casa de la Punxa, seu del Col·legi Oficial d'Aparelladors i Arquitectes Tècnics de Girona (Arxiu del COAAT de Girona - Autor: A. Escriu).

(2) Biblioteca de la demarcació de Girona del Col·legi d'Arquitectes de Catalunya (Fons de l'AIAG - Autor: J. M. Oliveras).

Teresa Vilanova i Massaguer
és bibliotecària del COAC a Girona
Laura Querol i Boira
és bibliotecària del COAiAT de Girona